

Menestyvä metropoli

A decorative graphic in the top right corner of the blue header. It features a vertical white line and a horizontal white line intersecting. Several overlapping circles are present: one solid white circle, one dashed white circle, and another solid white circle partially overlapping the dashed one.

Metropolialueen
kilpailukykystrategia

Esipuhe

Kaupunkiseutujen välinen globaali kilpailu osaavista ihmisistä, menestyvistä yrityksistä ja kansainvälisistä investoinneista kiihtyy. Helsingin metropolialue on pärjännyt hyvin useissa kansainvälisissä kilpailukykyvertailuissa mutta kärjessä pysyminen vaatii jatkuvaa pitkäjänteistä kehittämistä ja toimenpiteitä. Näistä lähtökohdista pääkaupunkiseudun kaupungit halusivat luoda yhdessä strategian keskittyen teemoihin, joihin kaupungit voivat toiminnallaan vaikuttaa kilpailukyvyyn edistämiseksi.

Työ käynnistyi pääkaupunkiseudun kaupunkien vuoden 2007 yhteistyösopimuksen toteuttamisen pohjalta, ja siitä vastasi pääkaupunkiseudun kaupunkien elinkeinotyöryhmä. Metropolialueen kilpailukykystrategian valmistuminen on erinomainen osoitus pääkaupunkiseudun kaupunkien välisen yhteistyön toimivuudesta. Kaupungit ovat sitoutuneet alueen kilpailukyvyyn vahvistamiseen kaupunginhallitusten hyväksytyä loppuvuonna 2008 strategian painopisteet ja kehittämislinjaukset. Kilpailukykystrategian valmistelu aloitettiin aivan erilaisessa tilanteessa kuin missä olemme nyt, mutta suurten taloudellisten haasteiden keskelläkin meillä tulee olla suunta kohti kilpailukykyisempää metropolialuetta.

Metropolialueen kehityksen merkitys koko Suomen kilpailukyvyllä on yleisesti tiedostettu. Metropolialueen kilpailukykystrategian valmistuessa valtio ja pääkaupunkiseudun kaupungit ovat aloittaneet aiesopimusneuvottelut valtion osallistumisesta strategian kansallisesti tärkeiden toimenpide-ehdotusten toteuttamiseen osana hallituksen metropolipolitiikkaa.

Mielestämme kilpailukykystrategia toteuttaa hienolla tavalla metropolialueen visiota, jonka mukaan alue on **kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi. Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työskennellä sekä yrittää.**

Metropolialueen kilpailukykystrategia on laadittu Euroopan aluekehitysrahaston tuella.

Jussi Pajunen
Kaupunginjohtaja
Helsinki

2.6.2009

Marketta Kokkonen
Kaupunginjohtaja
Espoo

Juhani Paajanen
Kaupunginjohtaja
Vantaa

Torsten Widén
Kaupunginjohtaja
Kauniainen

Sisällys

Esipuhe

Johdanto

2

Metropolialueen kilpailukyky

3

Strategian tausta

3

Strategian toimenpiteiden toteuttaminen

4

Strategian toteutumisen seuranta ja arviointi

4

Painopiste 1. Huipputason koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen

5

Painopiste 2. Hyvän elämänlaadun sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön rakentaminen

13

Painopiste 3. Käyttäjälähtöisten innovaatioympäristöjen vahvistaminen ja julkisten hankintojen kehittäminen

21

Painopiste 4. Metropolialueen kansainvälistyminen ja kytkeytyminen globaaleihin verkostoihin

31

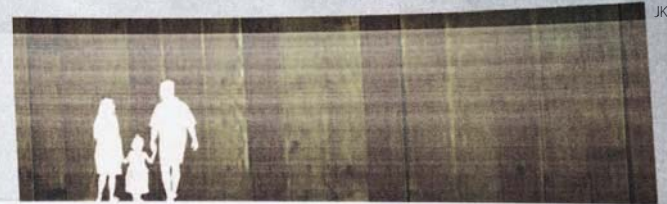
Johdanto

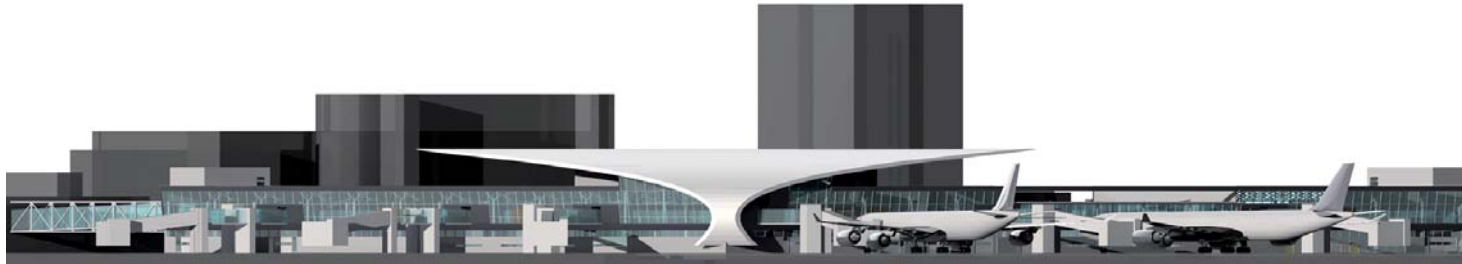
Metropolialueen kilpailukykystrategia määrittelee alueen kansainvälisen kilpailukykykehittämisen painopistealueet ja tarvittavat toimenpiteet. Strategia tähtää merkittävien ja korkeaan osaamiseen perustuvien ulkomaisten investointien, kansainvälisten yritysten ja uusien työpaikkojen tuntuvaan lisäämiseen metropolialueella. Strategia keskittyy erityisesti toimenpiteisiin, joilla kaupungit parantavat metropolialueen kilpailukykyä.

Strategia tiivistää metropolialueen vision, jonka mukaan alue on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi. Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työskennellä sekä yrittää.

Kilpailukykystrategian painopisteiksi on valittu sellaiset lisäarvoa tuottavat teemat ja toimenpiteet, jotka eivät sisälly riittävässä määrin olemassa oleviin muihin strategioihin ja ohjelmiin. Kilpailukykystrategian neljä painopistettä ovat:

- 1 Huipputason koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen
- 2 Hyvän elämänlaadun sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön rakentaminen
- 3 Käyttäjälähtöisten innovaatioympäristöjen vahvistaminen ja julkisten hankintojen kehittäminen
- 4 Metropolialueen kansainvälistyminen ja kytkeytyminen globaaleihin verkostoihin

Helsinki-Vantaa ulkomaanterminaali

Parviainen Arkkitehdit

Metropolialueen kilpailukyky

Metropolialueen kilpailukyvyllä tarkoitetaan kaupunkien kykyä ja taitoa rakentaa yhdessä ja pitkäjänteisesti kehitys- ja toimintaympäristöjä. Ne houkuttelevat ja sitovat metropolialueelle uusia kilpailukykyisiä yrityksiä, investointeja ja osaavia ihmisiä.

Strategian tausta

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajat antoivat 26.4.2007 toimeksiannon pääkaupunkiseudun elinkeinoryhmälle (PKS-elinkeinoryhmä) metropolialueen kilpailukykystrategian valmistelusta. PKS-elinkeinoryhmässä ovat jäseninä kaupunkien elinkeinojohtajat ja muita elinkeinoasiantuntijoita.

Culminatum Innovation koordinoi käytännön strategiatyötä ja on toiminut elinkeinoryhmän sihteerinä ja teknisenä avustajana. Lisäksi strategian valmisteluun on osallistunut kaupunkien eri toimialojen, yliopistojen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän edustajia sekä muita asiantuntijoita. Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta sekä Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunginhallitukset hyväksyivät strategian painopisteet ja kehittämislinjaukset marras-joulukuussa 2008.

Strategia luo perustan valtion ja metropolialueen sopimusperustaiselle yhteistyölle metropolialueen kilpailukykyyn kehittämiseksi. Pääministeri Vanhasen hallituksen ohjelmassa linjataan, että pääkaupunkiseudun erityiskysymyksiä varten käynnistetään metropolipolitiikka, jolla ratkaistaan alueen maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmia, edistetään elinkeinopolitiikan ja kansainvälistymisen toteutusta sekä ehkäistään syrjäytymistä. Kilpailukykystrategia on yksi hallituksen metropolipolitiikan kärkihankkeista.

Strategialla on myös yhteys valtakunnalliseen innovaatiopolitiikkaan sekä osaamisen kehittämiseen ja metropolialueen kansainväliseen markkinointiin. Kilpailukykystrategia tukee kansallisen innovaatiostrategian tavoitteita. Keskeisenä osana strategiatyötä aloitettiin valtion ja metropolialueen kuntien välisen aiesopimuksen valmistelu vuoden 2008 lopussa.

Metropolialueella tarkoitetaan pääsääntöisesti Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten muodostamaa pääkaupunkiseutua. Strategia muodostaa kokonaisuuden, jota täydentävät Helsingin seudun innovaatiostrategia sekä kaupunkien omat kilpailukykyohjelmat. Useat strategiassa määritellyistä kehittämistarpeista koskevat laajempaa metropolialuetta ja osa toimenpiteistä tehdäänkin yhteistyössä Uudenmaan muiden kuntien kanssa. Strategian toteutumisen kautta vaikutetaan myönteisesti myös muiden Helsingin seudun kuntien elinkeinojen kehittymiseen ja seudun kuntien yhteistyön lisääntymiseen metropolialueen kanssa.

Strategian toimenpiteiden toteuttaminen

Tärkeänä tavoitteena strategiatyössä on sitouttaa keskeiset tahot, erityisesti kaupungit, kilpailukykystrategian toteuttamiseen. Strategia-asiakirjan ohella on valmisteltu suunnitelma strategian toteuttamisesta.

Strategian päätoteuttajina toimivat pääkaupunkiseudun kaupungit, Culminatium Innovation ja Greater Helsinki Promotion. Tärkeitä osatoteuttajia ja kumppaneita strategian toteutuksessa ovat muun muassa ministeriöt, yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset ja elinkeinoelämä.

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajat hyväksyvät toimenpiteet vuosittain. Kilpailukykystrategian toteutuksen rahoittamiseen osallistuvat sekä kaupungit että valtio. Toteutuksen rahoittamisessa hyödynnetään olemassa olevia kehittämishankkeita.

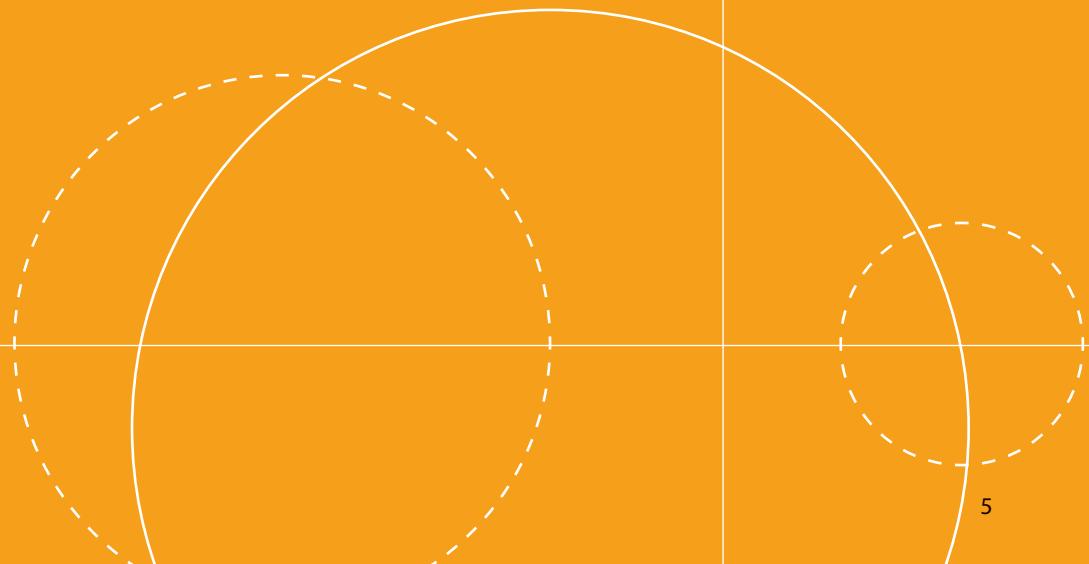
Strategian toteutumisen seuranta ja arviointi

Strategiatyön osana varmistetaan, että strategian toteutumista seurataan ja arvioidaan. Tavoitteena ovat konkreettiset toimenpiteet, joiden yhteydessä valitaan myös selkeät numeeriset ja laadulliset mittarit, joilla strategian toteutumista seurataan ja toimenpiteiden onnistumista arvioidaan.

PKS-elinkeinoryhmä vastaa strategian toteuttamisesta ja sen seurannasta pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajille. PKS-elinkeinoryhmä koordinoi erityisesti kaupunkien yhteisten toimenpiteiden toteuttamista. Toteutumisesta laaditaan vuosittain seurantaraportti.

Osaaminen

Huipputason koulutuksen ja
osaamisen vahvistaminen

Painopiste 1 Huipputason koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen

Metropolialue profiloituu yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä opiskelijoiden kansainvälisenä keskuksena. Alue on kokoonsa nähden kansainvälisesti merkittävä osaamisen ja koulutuksen keskittymä.

Metropolialueella on noin 90 000¹ yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijaa sekä 48 000² toisen asteen ammatillisen koulutuksen piirissä olevaa opiskelijaa. Opetus- ja tutkimushenkilökuntaa on yliopistoissa ja ammattikorkeakoulussa yhteensä noin 8 500³. Metropolialueella sijaitsee myös ylivoimainen enemmistö valtion tutkimuslaitoksista. Niissä työskentelee tuhansia alojensa huippuasiantuntijoita.

Väestön ikäkehityksen epäedullisuuden vuoksi alueelle tarvitaan myös entistä enemmän ulkomailta lähtöisin olevia työntekijöitä, opiskelijoita ja asiantuntijoita. Vuonna 2007 metropolialueen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskeli yhteensä noin 8 000⁴ ulkomaalaista tutkinto- tai vaihto-opiskelijaa. Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on noussut tasaisesti 2000-luvulla.

Suomalainen koulutusjärjestelmä, etenkin perusopetus, on pärjännyt loistavasti kansainvälisessä vertailussa. Koulujärjestelmän korkeaa tasoa tulee kuitenkin

pitää yllä siten, että se tuottaa huippu-osaajia kaikilla koulutuksen tasoilla mukaan lukien ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen. Tämä edellyttää läheistä yhteistyötä kaupunkien, koulutuslaitosten ja elinkeinoelämän välillä. Myös kaupunkien sisällä tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä eri sektorien kesken.

Metropolialueen väestö on keskimäärin selvästi paremmin koulutettua kuin väestö koko Suomessa tai EU:n alueella. Helsingin seudulla asuvista 43 prosentilla on korkea-asteen tutkinto, kun koko maan keskiarvo on 34 prosenttia ja EU:n keskiarvo 24 prosenttia⁵. Metropolialue on eurooppalaisten alueiden kärkijoukkoa myös tiede- ja tutkimushenkilöstön väestöosuudella, tutkimus- ja kehitysinvestointien bruttokansantuoteosuudella sekä patenttien väestöosuudella mitattuna.

Kaupunkien rooli koulutuksen ja osaamisen vahvistamisessa on merkittävä. Kaupungit voivat vaikuttaa suoraan perus- ja toisen asteen koulutuksen sekä ammattikorkeakoulujen linjauksiin ja resursseihin. Kaupungit voivat lisäksi tarjota mahdollisuuksia ja luoda edellytyksiä myös yliopistojen ja tutkimuslaitosten toiminnalle. Yliopistot, ammattikorkeakoulut, ammatilliset oppilaitokset ja tutkimuslaitokset ovat myös kaupunkien merkittäviä kumppaneita erilaisissa kehittämissankkeissa.

Opiskelijat ja tutkimus- ja opetushenkilökunta pääkaupunkiseudun yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa

Yliopisto-opiskelijat pääkaupunkiseudulla vuonna 2008	57 760 ⁶
Ammattikorkeakouluopiskelijat pääkaupunkiseudulla vuonna 2008	31 096 ⁷
Toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijoita pääkaupunkiseudulla vuonna 2007	47 969 ⁸
Tutkijoiden ja opetushenkilökunnan määrä yliopistoissa pääkaupunkiseudulla vuonna 2008	6 598 ⁹
Opetushenkilökunta pääkaupunkiseudulla toimivissa ammattikorkeakouluissa vuonna 2008	1 984 ¹⁰
Yliopistojen ulkomaiset opiskelijat pääkaupunkiseudulla vuonna 2007	4 543 ¹¹
Ulkomaiset opiskelijat pääkaupunkiseudulla toimivissa ammattikorkeakouluissa vuonna 2008	3 614 ¹²

Metropolialueen tavoitteena on profiloitua yliopistojen, korkeakoulujen ja opiskelijoiden kansainvälisenä keskuksena. Koulujärjestelmän tulee olla kansainvälisesti korkeaa tasoa siten, että se tuottaa huippuosaajia kaikilla koulutuksen tasoilla ammatillisesta koulutuksesta yliopistoihin ja korkeakouluihin. Tämä edellyttää läheistä yhteistyötä kaupunkien, oppilaitosten ja elinkeinoelämän välillä sekä kaupunkien sisällä muun muassa sivistystoimen ja elinkeinotoimen kesken.

Kehittämislinjaukset 1:

Tiivistetään yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa niiden osallistumiseksi kilpailukykystrategian toteuttamiseen

Toimenpide-ehdotus

- Kaupungit tekevät yhteistyösopimuksen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa kilpailukykystrategian toimenpiteiden toteuttamiseksi

Kehittämislinjaukset 2:

Kaupungit nopeuttavat kampusten välisiä joukkoliikenneyhteyksiä ja edistävät opiskelijoiden asumismahdollisuuksia yhtenäisen kampusalueverkoston luomiseksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välille

Kehittämislinjaukset 3:

Kaupungit tukevat Aalto-yliopiston toimintaa ja kansainvälistymistä tarjoamalla ulkomaalaisille opiskelijoille ja vieraileville tutkijoille asuntoja

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit ja valtio

- Kaupungit parantavat pääkaupunkiseudun korkeakoulukampusten välisiä joukkoliikenneyhteyksiä luomalla yhdessä valtion kanssa erityisen Campus Shuttle -kutsubussijärjestelmän kampusten sisäiseen ja väliseen liikenteeseen
- Kaupungit laativat yhdessä valtiovallan ja asuntosektorin toimijoiden kanssa toimintasuunnitelman ulkomaalaisia asiantuntijoita ja opiskelijoita varten suunnatun tilapäisen asumisen markkinoiden kehittämiseksi

Kaupungit yhdessä

- Kaupungit parantavat korkeakoulukampusten välisiä joukkoliikenneyhteyksiä yhdessä uuden Helsingin seudun liikennekuntayhtymän kanssa
  - nopeuttamalla tiedelinjaa 506 reittimuutoksella Kumpulassa
  - perustamalla tarvittaessa uusia linjoja, joilla liitetään myös ammattikorkeakoulukampukset toisiinsa
  - varustamalla bussilinjat uusimmalla mobiiliteknologialla ja organisoimalla niihin käyttäjälähtöisiä testihankkeita

Kaupungit

- Helsinki kehittää ydinkeskustaa seudun kampusten opiskelijoiden yhteisenä kohtaamispaikkana yhdessä ylioppilaskuntien kanssa
- Kaupungit kaavoittavat ja luovuttavat keskeisiltä paikoilta tontteja opiskelija-asuntotuotantoon
  - Helsinki sijoittaa Hesperian torneihin opiskelija-asuntoja
  - Espoo lisää opiskelija-asuntotuotantoa ja käynnistää tutkijaresidenssin rakentamisen Otaniemeen
  - Vantaa kehittää opiskelija-asumista Marja-Vantaalle

Aalto-yliopisto¹³

Aalto-yliopisto on Helsingin kauppakorkeakoulun, Taideteollisen korkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun muodostama uusi yliopisto, joka aloittaa toimintansa 1.1.2010. Aalto-yliopisto luo teknisten tieteiden, kauppatieteiden ja taideteollisen alan korkeakouluista uuden tiede- ja taideyhteisön.

Kolmen yliopiston yhdistäminen tuo mukanaan uusia mahdollisuuksia monialaiseen ja vahvaan opetukseen ja tutkimukseen. Uuden yliopiston kunnianhimoisena päämääränä on kehittyä eri aloillaan ja omaleimaisena kokonaisuutena maailman kärkiyliopistojen joukkoon.

Kehittämislinjaukset 4:

Metropolia- ja Laurea-ammattikorkeakoulujen sekä toisen asteen ammatillisen koulutuksen kampusrakenne ja koulutustarjonta ratkaistaan siten, että ne vahvistavat metropolialueen kansainvälistä kilpailukykyä ja kiinnostavuutta opiskeluympäristönä

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit ja valtio

- Kaupungit luovat ja vakiinnuttavat ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen koulutustarjontaa varten työvoima- ja osaamistarpeiden ennakkoinnin ja ennakointitiedon hyödyntämisen toimintamallit yhdessä valtion kanssa. Työ aloitetaan ESR-rahoitteisessa Helsingin seudun työelämätarpeita vastaava koulutus -hankkeessa.

Kaupungit yhdessä

- Kaupungit muodostavat yhteisen näkemyksen kunnallisten ammattikorkeakoulujen kampusrakenteesta ja kytkeytymisestä yliopistokampuksiin

Metropolia¹⁴

Metropolia Ammattikorkeakoulu on pääkaupunki-seudulla toimiva ammattikorkeakoulu. Se aloitti toimintansa elokuussa 2008, kun Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia ja EVTEK-ammattikorkeakoulu yhdistyivät uudeksi ammattikorkeakouluksi. Metropolia opetetaan tekniikan ja liikenteen alan, sosiaali- ja terveysalan, liiketalouden sekä kulttuurin alan opintoja. Metropolia oli vuonna 2008 noin 14 500 opiskelijaa.

Laurea¹⁵

Laurea-ammattikorkeakoulu on monialainen ammattikorkeakoulu, joka toimii usealla paikkakunnalla Uudellamaalla. Laurean koulutusaloja ovat luonnontieteiden ala, matkailu- ja ravitsemusala, talousala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala. Laureassa opiskeli vuonna 2008 yhteensä noin 7 700 opiskelijaa.

Kehittämislinjaukset 5:

Kaupungit sopivat yhdessä kansainvälisten koulujen riittävästä määrästä, sijaintipaikoista ja laadusta sekä huolehtivat peruskoulujen ja lukioden kielivalikoiman monipuolisuudesta metropolialueella

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit yhdessä

- Kaupungit laativat selvityksen kansainvälisen koulutustarjonnan lisäämisestä
- Kaupungit selvittävät peruskoulujen ja lukioden kielivalikoiman riittävyyden

Kiinankielistä opetusta Helsingissä¹⁶

Meilahden ala- ja yläasteella on syksystä 2008 alkaen voinut opiskella kiinaa joko ensimmäisenä vieraana kielenä, kolmantena vieraana kielenä tai kokonaan kaksikielisessä opetuksessa. Opetus toteutetaan mandariinikiinan kielellä. Kaksikielisessä suomi-kiina -opetuksessa noudatetaan suomalaista peruskoulun opetussuunnitelmaa. Oppilaat opiskelevat keskeisiä oppiaineita sekä suomen että kiinan kielellä. Tavoitteena on, että lasten kiinan ja suomen kieli kehittyisivät tasavahvoina. Opetus on tarkoitettu joko kiinaa äidinkielenään puhuville tai muutoin riittävän kiinan kielen taidon osaaville lapsille ja nuorille.

Elämänlaatu

Hyvän elämänlaadun sekä
viihtyisän ja turvallisen
elinympäristön rakentaminen

Painopiste 2 Hyvän elämänlaadun sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön rakentaminen

Metropolialueen tavoitteena on profiloitua hyvän elämänlaadun sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön alueena. Elämänlaatutekijöiden merkitys on kasvussa ihmisten ja yritysten sijaintipäätöksiin vaikuttavina tekijöinä. Ne eivät kuitenkaan ainoastaan houkuttele uusia asukkaita, vaan myös sitovat alueella jo asuvia.

Väestön ikääntyessä metropolialueen on pystyttävä houkuttelemaan merkittävä määrä uutta työvoimaa. Metropolialueen väestömäärä oli vuonna 2008 hieman yli yhden miljoonan ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan se on vuonna 2030 noin 1 125 000. Väestöstä on nykyisin vajaat 13 prosenttia 65 vuotta täyttäneitä ja osuuden ennustetaan olevan vuonna 2030 lähes 20 prosenttia väestöstä.¹⁷

Ollakseen vetovoimainen metropolialueen on pystyttävä tarjoamaan monipuoliset ja riittävät hyvinvointipalvelut asukkaille. Hyvin järjestettyjen sosiaali- ja terveyspalvelujen lisäksi kulttuuripalvelut sekä vapaa-ajan mahdollisuudet ovat merkittäviä vetovoimaa ja alueelle sitoutumista lisääviä tekijöitä. Laadukkaat, tarpeita vastaavat asuinolot sekä ekologisesti kestävä yhdyskuntarakenne ja tehokkaaseen joukkoliikenteeseen perustuva liikennejärjestelmä ovat kilpailukykyisen metropolialueen edellytyksiä. Kaupungit voivat edistää metropolialueen vetovoimaisuutta kehittämällä ja markkinoimalla huippuluokan asuinympäristöjään esim. kulttuurin ja aktiivisen vapaa-ajan keskittyminä, ekologisen rakentamisen mallialueina tai houkuttelevina maailmanluokan rantarakentamisen alueina.

Kaupunkiympäristön on oltava myös monipuolinen ja elinvoimainen, jotta se on vetovoimainen tulevaisuuden alojen huippuosaajille. Kilpailukykyisellä metropolialueella on houkutteleva ja elävä ydinkeskusta, jossa ihmisten on helppo liikkua ja joka tarjoaa riittävästi kohtaamispaikkoja. Kaupunkiympäristöt ovat otollisia sekä tieteelliselle että taiteelliselle luovalle toiminnalle, joka syntyy ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. Esimerkiksi kulttuurialat ovatkin keskittyneet merkittävästi juuri metropolialueelle. Koko maan kulttuurialojen työpaikoista 43 prosenttia on metropolialueella.¹⁸

Kaupungit voivat vaikuttaa myös siihen, että metropolialue on houkutteleva matkailu- ja tapahtumapaikkana. Matkailijavirrat metropolialueelle ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina. Vuonna 2007 pääkaupunkiseudulla rekisteröitiin lähes 3,9 miljoonaa yöpymistä. Seudun osuus ulkomaalaisten matkailijoiden yöpymisistä Suomessa oli 41 prosenttia.¹⁸ Vierailijoista suuri joukko on työn takia matkustavia. Kaupunkien matkailua ja tapahtumia edistävien toimenpiteiden tulee täydentää toisiaan ja metropolialueen tulee kehittää matkailua kaupunkien omia vahvuuksia hyödyntäen. Tavoitteena on edistää yhteisin toimenpitein metropolialueen kilpailukykyä lisäämällä matkailullista vetovoimaa, tehostamalla markkinointiyhteistyötä, kehittämällä neuvontapalveluja ja lisäämällä palvelujen saavutettavuutta sekä edistämällä matkailuyrittäjyyttä.

Väkiluku ja ikärakenne pääkaupunkiseudulla¹⁹

	31.12.2008	Ennuste 2030
Väkiluku pääkaupunkiseudulla	1 022 139	1 125 549
Väestöosuudet ikäryhmittäin		
0-15-vuotiaat	17,2 %	16,8 %
16-64-vuotiaat	70,0 %	63,8 %
65 vuotta täyttäneet	12,8 %	19,4 %

Elämänlaatutekijät houkuttelevat metropolialueelle uusia asukkaita ja sitovat alueella jo asuvia. Elämänlaatutekijöihin kuuluvat asuin-, työskentely- ja elinympäristön viihtyvyys, turvallisuus, korkeatasoiset palvelut kuten koulutus-, kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajanpalvelut sekä vetovoimainen ydinkeskusta.

Kehittämislinjaukset 6:

Helsinki kehittää Jätkäsaarta, Kalasatamaa, Kruunuvuorenrantaa ja Östersundomia maailmanluokan rantarakentamisen alueina

Rantarakentaminen Helsingissä²⁰

Jätkäsaareen on suunniteltu uusi 16 000 asukkaan asuinalue, jonne sijoittuu myös 6 000 työpaikkaa. Alueella jatketaan urbaanin rakentamisen perinnettä. Tavoitteena on säilyttää tavarasataman jäljiltä jäävä karheus myös uuden alueen kaupunkikuvassa. Avomeren läsnäolo kaikilla aisteilla koettuna luo Jätkäsaarelle oman tunnelmansa.

Kalasatamaan, Sörnäisten satama-alueelle ja sen ympäristöön suunnitellaan 18 000 asukkaan ja 10 000 työpaikan kaupunginosa puistoinen. Merellinen kaupunginosa suunnitellaan osaksi kantakaupunkia.

Kruunuvuorenrantaan Laajasalon öljysatamalta vapautuvalle alueelle ja sen ympäristöön suunnitellaan ja rakennetaan uusi asuinalue, joka liittyy kaupunkirakenteellisesti Laajasaloon. Kruunuvuorenrantaan tulee noin 10 000 asukasta ja 1 000 työpaikkaa.

Myllypuron puinen kaupunkikylä

Arkkitehtiyöhuone Artto Palo Rossi Tikka

Kehittämislinjaukset 7:

Helsinki mahdollistaa kävelykeskustan laajentamisen ja osittaisen kattamisen sekä investoi Finlandia-puiston ja Eteläsataman alueen kehittämiseen

Eteläsatama ja Finlandia-puisto²¹

Helsingin tavoitteena on elävöittää historiallista keskustaansa. Yksi keskeinen alue on Eteläsatama, josta halutaan kehittää mielenkiintoinen kaupunkielämän näyttämö. Helsingin urbaanit vaiheet tiivistyvät Eteläsataman ympäristössä, jossa sijaitsevat mm. kauppatori, Vanha Kauppahalli, Pakkahuone ja Olympiaterminaali. Merkittävät kaupunkinäkömät tarjoavat alueelle suuren kehityspotentialin.

Finlandiapuistosta kehitetään kaikkien kaupunkilaisten ja matkailijoiden kaupunkikeidas, jossa kulttuuri, politiikka, matkailu, liikenne ja mediamaailma kohtaavat. Erialaisten teemapuistojen ja torien lisäksi Finlandiapuistoon kuuluvat tuleva Helsingin Musiikkitalo, konsertti- ja kongressikeskus Finlandia-talo, Kansallisooppera, Kaupunginmuseo sekä Nykyaikaisen taiteen museo Kiasma.

Kehittämislinjaukset 8:

Espoo kehittää Tapiola-Otaniemi-Keilaniemi -kokonaisuutta kulttuurin, työn ja opiskelun sekä aktiivisen vapaa-ajan monipuolisena keskittymänä ja puutarhakaupunkimaisena asuinalueena

Tapiola-Otaniemi-Keilaniemi -kokonaisuus

Otaniemi, Tapiola ja Keilaniemi, joita kuvaavat sanat tiede, taide ja talous (T3), muodostavat yhdessä vuorovaikutuksessa toimien globaalisti ainutlaatuisen innovaatioympäristön. Tapiolassa taiteen ja kulttuuritarjonnan vahvistaminen ja monipuolistaminen ovat keskeisellä sijalla. Tapiolassa toimivatkin jo mm. Espoon modernin taiteen museo EMMA sekä Espoon kaupunginmuseo. Lisäksi lukuisia uusia museoita sekä kulttuuritapahtumia on suunnitteilla. Tapiola kytkeytyy tiiviisti tieteen keskittymään Otaniemeen ja monikansallisten yritysten sijaintipaikkana tunnettuun Keilaniemeen.

Kehittämislinjaukset 9:

Vantaa rakentaa Marja-Vantaasta kansallisen ekologisen rakentamisen mallialueen

Marja-Vantaa²²

Marja-Vantaa on pääkaupunkiseudun merkittävä uusi asuin- ja työpaikka-alue, josta tulee koti 30 000 asukkaalle. Samalla luodaan edellytykset 26 000 uudelle työpaikalle. Marja-Vantaan erityisvahvuudet ovat sen hyvä sijainti ja liikenneyhteydet. Marja-Vantaan suunnittelussa korostuu urbaani ekologinen rakentaminen. Marja-Vantaan kautta kulkee Kehärata, joka on pääkaupunkiseudun liikennejärjestelyihin sisältyvä tärkeä poikittainen raideyhteys. Se on samalla raideyhteys Helsinki-Vantaa lentoasemalle. Kehäradan rakentaminen alkoi keväällä 2009 ja rata otetaan käyttöön vuoden 2014 puolivälissä.

Toimenpide-ehdotus

Kaupungit ja valtio

- Asumisen osaamiskeskus koordinoi hanketta, jossa perustetaan asuntorakentamisen verkosto ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Hankkeessa luodaan myös asiakaslähtöinen, yrityksiä ja loppukäyttäjiä palveleva ympäristöä säästävien ratkaisujen toimintamalli, jossa tiedon tarvitsijat ja käyttäjät kohtaavat. Toimintamallia hyödynnetään erityisesti Jätkäsaaren, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Östersundomin, Tapiola-Otaniemi-Keilaniemen ja Marja-Vantaan kehittämisessä.

Kehittämislinjaukset 10:

Kaupungit sopivat vuosittain yhteistyöstä kulttuuri- ja muiden tapahtumien järjestämisessä, tarjonnassa ja markkinoinnissa sekä yhteistyöstä kulttuuripalvelujen kehittämisessä ja matkailussa

---

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit ja valtio

- Kaupungit kehittävät yhdessä valtion kanssa metropolialueesta pitkäjänteisesti "Design Cityä", muotoilu-kaupunkia
- Kaupungit sopivat yhdessä valtion kanssa kansallisesti merkittävien tapahtumaympäristöjen sekä tiede- ja kulttuurilaitosten tukemisesta, esim. Olympiastadion, Emma ja Heureka

Kaupungit yhdessä

- Kaupungit kehittävät metropolialueesta pitkäjänteisesti 'Design Cityä':
  - Kaupungit hakevat yhdessä alan toimijoiden kanssa World Design Capital -titteliä vuodeksi 2012
- Kaupungit valitsevat metropolialueen tulevat suuret tapahtumat, jotka toteutetaan seudullisina sekä valmistellaan toimenpideohjelma
- Kaupungit tekevät pääkaupunkiseudun yhteiseen matkailun kehittämissuunnitelmaan konkreettisen toimenpideohjelman

Kaupungit

- Kaupungit kehittävät metropolialueesta pitkäjänteisesti 'Design Cityä':
  - Helsinki jatkaa Arabianrannan Art and Design Cityn kehittämistä muotoilun huippukeskittymänä
  - Espoo valmistelee suunnitelman WeeGee-ympäristön toiminnallisesta kehittämisestä vetovoimaisena kulttuuri-, taide- ja tapahtumaympäristönä osana T3 -strategiaa
  - Vantaa vahvistaa Heurekaa kansallisena tiedekeskuksena ja kansainvälisenä tapahtumaympäristönä

Uudistuminen

Käyttäjälähtöisten innovaatio-
ympäristöjen vahvistaminen
ja julkisten hankintojen
kehittäminen

Painopiste 3 Käyttäjälähtöisten innovaatioympäristöjen vahvistaminen ja julkisten hankintojen kehittäminen

Kaikkialla maailmassa eturivin yritykset ovat alkaneet ottaa kuluttajat ja asiakkaat entistä tiiviimmin mukaan tuotekehitykseen. Myös julkisen sektorin toimijat kiinnittävät enemmän huomiota asiakkaiden ja kansalaisten tarpeisiin palvelujensa kehittämisessä. Kysyntä- ja käyttäjälähtöinen innovaatiotoiminta on vahvasti nousemassa perinteisen tarjontalähtöisen (esimerkiksi teknologialähtöisen) kehittämistyön rinnalle.

On tärkeää, että käyttäjien tarpeista lähtevää innovaatiotoimintaa varten on olemassa innovaatio- ja kehitysympäristöjä, joissa uudenlaisia tai olemassa olevia palveluja ja tuotteita voidaan kehittää ja testata. Ideointi, kehitystyö ja pilotointi tapahtuvat yhteistyössä tarjoajien, kehittäjien ja loppukäyttäjien kesken. Innovaatioympäristöt ovat useimmiten tiettyyn alueeseen, esimerkiksi kaupunginosaan, tai teemaan erikoistuneita. Metropolialueen kaupungit haluavat olla mukana

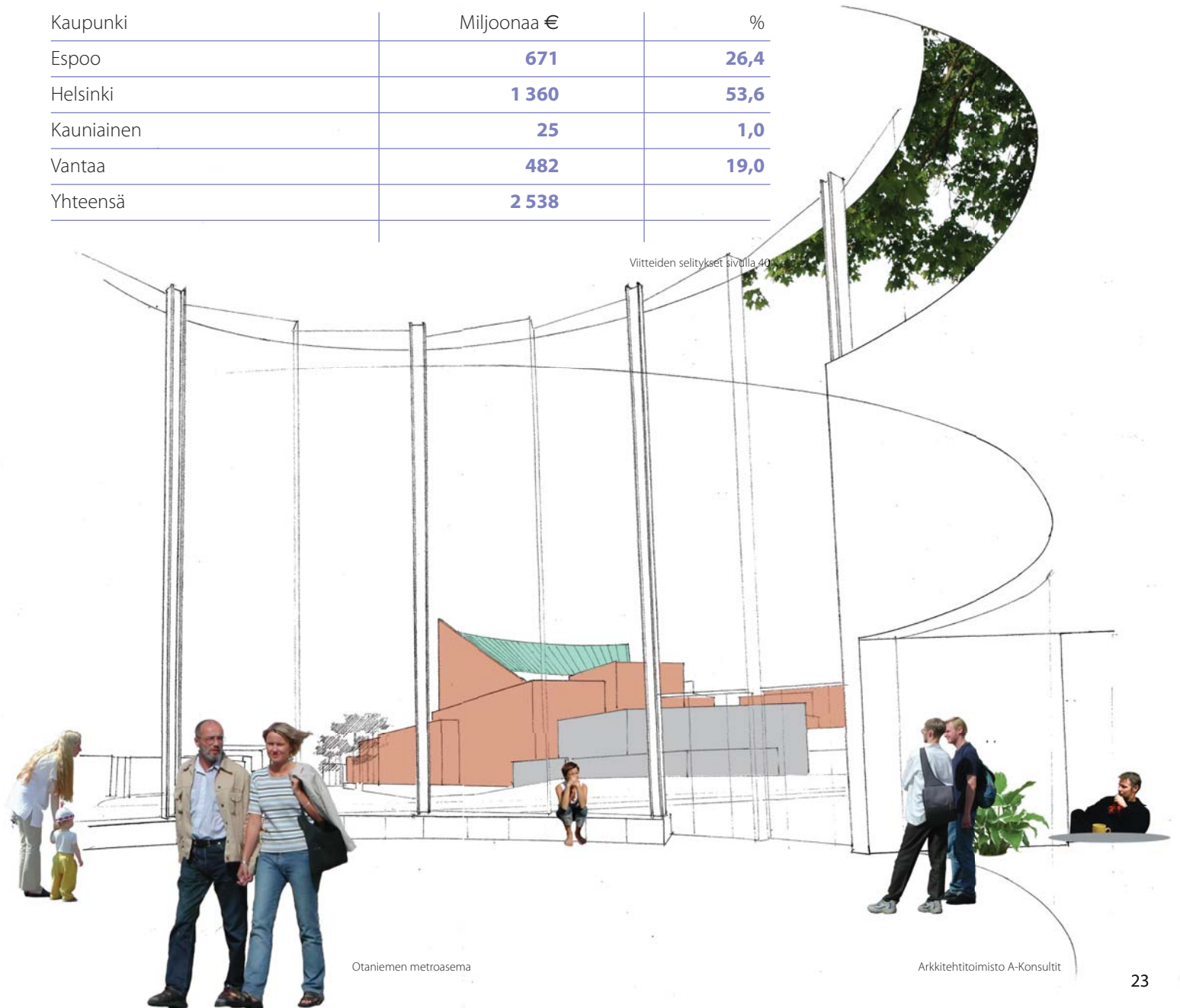
kehityksen kärjessä kehittämällä ja vahvistamalla omia alueellisia ja temaattisia innovaatioympäristöjään. Näissä ympäristöissä, joissa ovat läsnä kaupunkien lisäksi yritykset, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot sekä erilaiset kehitysorganisaatiot, on kaupunkien mahdollista kehittää omia palvelujaan sekä tukea myös muiden tahojen innovaatiotoimintaa. Lisäksi metropolialueen kaupungit haluavat edistää innovaatioympäristöjen välistä yhteistyötä yli kuntarajojen ja sopia työnjaosta temaattisissa kehitysympäristöissä.

Kaupungeilla on palvelukehityksessä ja uusien palvelujen käyttöönotossa käytettävissään vahva instrumentti: julkiset hankinnat. Kaupungit voivat avata julkisia palvelumarkkinoita sekä kohdentaa hankintojaan tukemaan systemaattisesti innovaatioiden kehittämistä ja käyttöönottoa. Metropolialueen julkisten hankintojen volyymi vuonna 2007 oli yli 2,5 miljardia euroa.

Julkiset hankinnat pääkaupunkiseudulla 2007²³

Kaupunki	Miljoonaa €	%
Espoo	671	26,4
Helsinki	1 360	53,6
Kauniainen	25	1,0
Vantaa	482	19,0
Yhteensä	2 538	

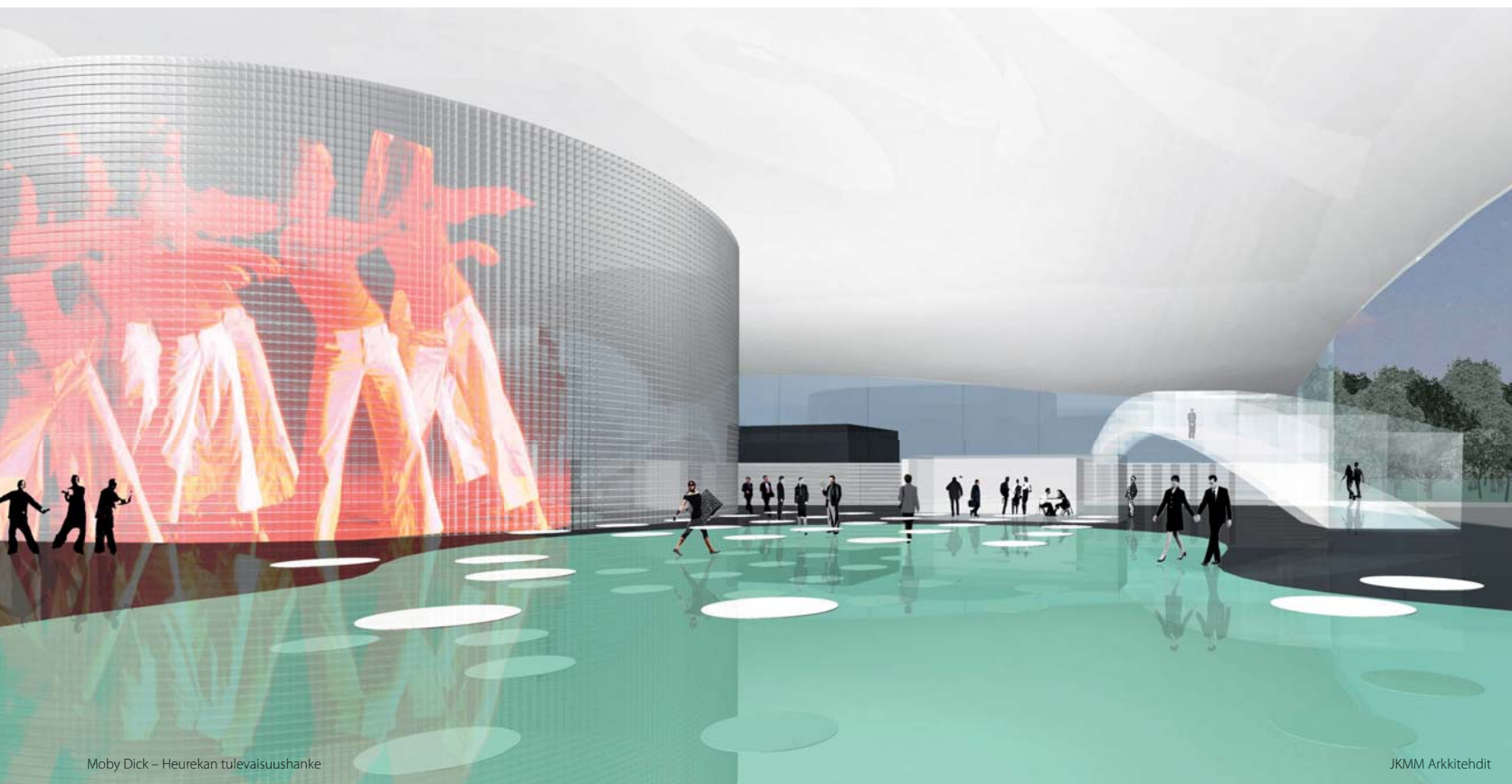
Viitteiden selitykset sivulla 40

Otaniemen metroasema

Arkkitehtitoimisto A-Konsultit

Innovaatioympäristöllä tarkoitetaan alueellista tai temaattista toimintaympäristöä, jonne on keskittynyt monialaista osaamista sekä kansainvälisesti verkostoituneita tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja muita organisaatioita. Kysyntä- ja käyttäjälähtöisessä innovaatiotoiminnassa otetaan huomioon asiakkaiden, kuluttajien ja kansalaisten tarpeet niin julkisen kuin yksityisen sektorin toiminnassa. Käyttäjälähtöinen innovaatiotoiminta edellyttää kannustavia markkinoita sekä käyttäjien ja kehittäjien yhteisiä innovaatioprosesseja. Kaupungit voivat vaikuttaa nykyistä aktiivisemmin palvelujen ja markkinoiden kehittymiseen avaamalla julkisia palvelumarkkinoita sekä kohdentamalla hankintojaan tukemaan innovaatioiden kehittämistä ja käyttöönottoa.

Kehittämislinjaukset 11:

Alueellisten innovaatioympäristöjen valinnat ja kehittäminen

- **Helsinki kehittää ydinkeskustaansa kohtaamispaikkana ja yliopistokampuksiaan käyttäjälähtöisinä innovaatioympäristöinä**

Toimenpide-ehdotus

- Helsinki luo edellytyksiä Meilahden kampuksen ja Viikin tiedepuiston kehittämiseksi life science -alan osaamisen huippukeskittymänä ja kehittää Arabianrantaa maailmanluokan käyttäjälähtöisenä innovaatioympäristönä yhdessä yritysten, korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi Helsinki selvittää mahdollisuuksia kehittää Kumpulan kampusta yliopiston osaamiseen tukeutuvien yritysten sijaintipaikkana.

Helsingin ydinkeskusta ja keskustakampus²⁴

Helsingin historialliseen keskusta-alueeseen, Senaatintorin tuntumaan ja Kruununhaan kaupunginosaan pääosin sijoittuva keskustakampus on Helsingin yliopiston hallinnollinen ydin ja suurin tiedekuntien keskittymä. Siellä sijaitsevat teologinen, oikeustieteellinen, humanistinen, käyttäytymistieteellinen ja valtiotieteellinen tiedekunta. Lisäksi keskustasta löytyvät yliopiston kirjasto, Suomen kansalliskirjasto ja uusi oppimiskeskus Aleksandria. Keskustakampuksella voi nauttia pitkien perinteiden luomasta akateemisesta ilmapiiristä. Kampus ei erotu muusta kaupungista omaksi alueekseen, vaan liittyy vanhan yliopistoperinteen mukaisesti muuhun kaupunkiin.

- **Espoo kehittää Otaniemi-Keilaniemi-Tapiola -kokonaisuutta tieteen, talouden ja taiteen vuorovaikutukseen perustuvana uutta luovana keskittymänä**

Toimenpide-ehdotus

- Espoo valmistelelee suunnitelman T3-strategian toteuttamisen edellyttämistä konkreettisista toimenpiteistä ja rakenteellisesta kehittämisestä 3-5 vuoden tähtäyksellä

Tapiola-Otaniemi-Keilaniemi –kokonaisuus

Otaniemi, Tapiola ja Keilaniemi, joita kuvaavat sanat tiede, taide ja talous (T3), voivat muodostaa yhdessä ja keskenään vuorovaikutuksessa toimien globaalisti ainutlaatuisen innovaatioympäristön. Espoon T3-visiossa Otaniemi ja Teknillinen korkeakoulu toimivat tieteen ja teknologian kehittäjänä, Tapiola taiteen, kulttuurin ja elämänlaadun tuottajana ja Keilaniemi ja sen moderni toimistokeskus talouden veturina.

- Vantaa kehittää Marja-Vantaata kansainvälisenä ICT- ja ympäristötekniikan kehittämissympäristönä ja Aviapolis-alueita lentoliikenteen keskiönä siten, että lentokenttäalueen vahvuudet tulevat kansallisesti hyödynnettyä**

Toimenpide-ehdotukset

- Vantaa käynnistää Marja-Vantaan hankevalmistelun

Aviapolis²⁵

Aviapolis on Helsinki-Vantaan lentoaseman ympärille nouseva lentokenttäkaupunki. Se on suuruudeltaan 42 neliökilometrin laajuinen yritys- ja asutuskeskittymä. Suomen matkustajalentoliikenteestä kulkee 98 prosenttia lentoaseman ja samalla Aviapoliksen kautta. Nopeasti kasvavassa keskittymässä on jo tällä hetkellä yli 35 000 työpaikkaa.

Kaupungit ja valtio

- Kaupungit hyödyntävät lentokenttäalueen vahvuutta ja pyrkivät vaikuttamaan uusien lentoreittien syntymiseen elinkeinopoliittisesta näkökulmasta yhdessä valtion kanssa.

Kehittämislinjaukset 12:

Seudulliset temaattiset innovaatioympäristöt:

- Digitaaliset palvelut: Forum Virium (Helsinki)
- Hyvinvointi- ja terveystyökalut: Active Life Village (Espoo)
- Logistiikka: RFID Lab Finland ja Anturikeskus Sensor Center (Vantaa)

Temaattiset innovaatioympäristöt

Forum Virium Helsinki²⁶

Forum Virium Helsinki on yritysaloiteellinen ja -vetoinen toimijaklusteri, jonka tehtävänä on edistää digitaalisten palvelujen kehitystä. Forum Virium Helsinki on ideoiden ja tekijöiden puolueeton törmäyttävä, joka kokoaa yhteen suuria ja kasvavia yrityksiä, toimii kehityshankkeiden vetäjänä ja avaa yhteyksiä kansainvälisille markkinoille. Toimijaklusteri on tiiviisti mukana luomassa tosielämän testiympäristöjä Helsingin metropolialueelle sekä suunnittelemassa Länsi-Pasilaa ja sinne rakennettavaa Forum Virium Centeria. Tavoitteena on synnyttää parempia palveluita ja kasvavaa liiketoimintaa vahvan osaamisen perustalle.

Active Life Village²⁷

Active Life Village on ainutlaatuinen hyvinvointiosaamisen keskus, jossa tavoitteena on edistää kilpailukykyisten hyvinvointipalveluinnovaatioiden syntyä ja kaupallistamista yhteistyössä niitä käyttävien ihmisten kanssa. Voittoa tavoittelematon Active Life Village Oy tarjoaa yrityksille inspiroivan ympäristön ja kehittämistoiminnan lisäksi myös liiketoiminnallista tukea.

RFID Lab ja Anturikeskus Sensor Center²⁸

RFID Lab Finland ry ja Anturikeskus Sensor Center Oy kuuluvat 1.5. 2009 toimintansa aloittaneeseen Vantaan Innovaatioinstituuttiin, jonka tavoitteena on mm. edistää yritysten kansainvälistymistä ja innovaatioympäristöjen syntymistä. RFID Lab tarjoaa neutraalia informaatiota, asiantuntemusta ja palveluja RFID-tekniikkaan ja sen soveltamiseen liittyen, erityisesti logistiikan ja omaisuuden hallinnan sovellusalueilla. Anturikeskus tarjoaa anturijärjestelmiin liittyviä tuotepalveluja ja laboratorioinfrastruktuurin alan yrityksille. Keskus toimii ponnahduslautana anturitekniikan alkaville yrityksille.

Kehittämislinjaukset 13:

Valitut temaattiset ympäristöt ovat seudullisia ja niistä muodostuu yhteinen strateginen tutkimus- ja kehitysagendakokonaisuus

---

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit ja valtio

- Kaupungit ja valtio hyödyntävät yhdessä seudullisia temaattisia innovaatioympäristöjä kansallisen innovaatiostrategian toteuttamisessa

Kaupungit yhdessä

- Kaupungit panostavat omien toimintojensa innovaatioiden aikaansaamiseen ja organisoivat niitä edistäviä yhteisiä kehityshankkeita temaattisiin innovaatioympäristöihin kuten Active Life Villageen, RFID Lab Finlandiin ja Anturikeskus Sensor Centeriin sekä Forum Viriumiin
- Kaupungit, yliopistot ja ammattikorkeakoulut määrittelevät temaattisiin innovaatioympäristöihin liittyvän alueellisen tutkimus- ja kehitysagendan osana yhteistyösopimustaan

Kehittämislinjaukset 14:

Seudullisuus ja kaupunkien osallisuus hankkeisiin toteutuu ensisijaisesti siten, että Culminatum Innovation sijoittaa soveltuvien toimintojensa toteutuksen ja resurssit valittuihin ympäristöihin. Kaupunkien mahdollinen osakkuus ja muu suora omistus toistensa temaattisissa ympäristöissä toteutuu Culminatumin kautta.

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit yhdessä

- Forum Virium Helsinki ja Culminatum tiivistävät yhteistyötään mm. digitaalisten sisältöjen ja hyvinvoinnin osaamisaloilla ja kehittävät yhteisiä hankeprosesseja
- Espoo ja Culminatum valmistelevat sopimuksen Culminatumin osallistumisesta Active Life Villagen toimintaan
- Vantaan Innovaatioinstituutti ja Culminatum tekevät useiden osaamiskeskusten kanssa kokonaissuunnitelman yhteistyöstä ja erilaisista projekteista

Kehittämislinjaukset 15:

Kaupungit kannustavat kysyntä- ja käyttäjälähtöisen innovaatiotoiminnan kehittymistä alueellisissa ja temaattisissa kehitysympäristöissä. Kaupungit luovat omilla julkisilla hankinnoillaan kannustavia markkinoita sekä tukevat käyttäjien ja kehittäjien yhteisiä innovaatioprosesseja.

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit ja valtio

- Kaupungit ja Culminatum varmistavat, että Innovatiiviset hankinnat –ohjelman tulokset hyödynnetään kansallisesti ja kansainvälisesti. Kaupungit ottavat innovatiivisten julkisten hankintojen näkökulman ja siihen kannustamisen ohjaavaksi elementiksi palvelutuotannon linjauksiinsa.

Kaupungit yhdessä

- Kaupungit panostavat yhdessä kuntapalvelujensa kehittämiseen temaattisissa kehitysympäristöissä

Innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämisohjelma

Culminatum Innovationin Innovatiiviset julkiset hankinnat -ohjelman tarkoituksena on kehittää toimintakulttuuria, osaamista, menetelmiä ja malleja innovatiivisten ratkaisujen löytämiseksi julkisissa palveluhankinnoissa. Ohjelmassa luodaan ja jaetaan tietoa innovaatioita edistävien hankintamenettelyjen ja sopimuskäytäntöjen soveltamiseksi, edistetään vuoropuhelua tilaajien ja palveluntuottajien välillä ja vahvistetaan tilaajaorganisaatioiden omaa innovaatio- ja yhteistyökykyä. Osana ohjelmaa esimerkiksi Vantaalla on kehitetty innovatiivista mallia vaikeavammaisten asumispalveluihin. Tähän työhön Vantaan kaupunki on saanut myös Tekesin tukea.

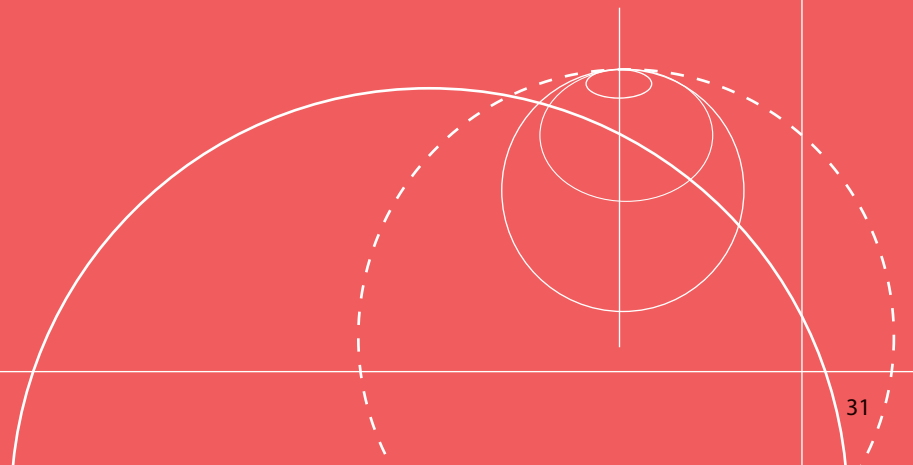

Kehärata - Kivistön asema

Arkkitehtuuriostoimo B & M

Kansainvälisyys

Metropolialueen
kansainvälistyminen ja
kytkeytyminen globaaleihin
verkostoihin

Painopiste 4 Metropolialueen kansainvälistyminen ja kytkeytyminen globaaleihin verkostoihin

Metropolialueen tavoitteena on kehittyä monikulttuurisena metropolina, Itämeren logistisena keskuksena, Euroopan osaamiskeskuksena ja maailmanluokan liiketoimintakeskuksena. Kaupunkien yhteinen mukanaolo kansainvälisissä strategisissa verkostoissa ja hankkeissa tukee näiden päämäärien saavuttamista. Metropolialueen globaali vetovoima ja näkyvyys edellyttävät Suomenlahden laajemman talous- ja työssäkäyntialueen kehittymistä toimivaksi kokonaisuudeksi. Alueen menestys kytkeytyy Pietarin, Helsingin ja Tallinnan muodostaman kokonaisuuden kehitykseen. Suomenlahden alue on nopeasti kehittyvä talous- ja työssäkäyntialue. Helsingin metropolialueelta kulkee lyhin reitti New Yorkista Aasian suuriin keskuksiin. Alueella onkin hyvät mahdollisuudet vahvistaa asemaansa idän ja lännen lentoliikenteen risteysasemana.²⁹

Markkina-alueen laajentaminen ja yhä tiivistyvä verkottuminen kansainvälisten huippukeskusten kanssa edellyttää metropolialueen toimijoilta tiivistä strategista yhteistyötä niin lähialueilla kuin globaalilla tasolla. Koordinoitu yhteistyö kansainvälisten verkostojen luomisessa ja ylläpitämisessä helpottaa selkeiden tulosten aikaansaamista ja säästää kaupunkien resursseja. Strategisia valintoja onkin tehtävä kansainvälisten verkostojen suhteen seudullisesti: tulee päättää missä

verkostoissa halutaan olla mukana ja mitä verkostoja halutaan ohjata. Tarvitaan myös alueen tunnettuuden parantamista ja rohkeaa markkinointia kansainvälisten yritysten ja osaajien houkuttelemiseksi.

Metropolialueen on pystyttävä vastaamaan nopeaan monikulttuurisuuden lisääntymiseen. Ulkomaalaisten määrä metropolialueella on kansainvälisesti katsoen suhteellisen alhainen, mutta sen ennustetaan tulevana vuosina kasvavan merkittävästi. Väestön ikääntyminen on haaste työvoiman riittävyydelle sekä kunnallisten palveluiden tuotannolle koko Suomessa. Alueella on jo edustettuna noin 160 eri kansallisuutta³⁰. Vuoden 2008 lopussa vieraskielisten³¹ osuus pääkaupunkiseudun väestöstä oli 9 prosenttia.³²

Monikulttuurisuuden merkittävimmät haasteet liittyvät mm. ulkomaalaisten palvelujen järjestämiseen. Tällä hetkellä ulkomaalaisten osaajien ja opiskelijoiden ohjaus- ja neuvontapalveluja järjestävät useat toimijat. Palveluita pidetään varsin kattavina, mutta hajanaisina. Ulkomaalaisia opiskelijoita ja tutkijoita tulisi palvella tulevaisuudessa nykyistä paremmin. Lisäksi metropolialueelle sijoittuville ulkomaalaisille yrityksille ja niiden avainhenkilöille tarvitaan nykyistä kattavammat ja seudullisesti koordinoitua ohjaus- ja neuvontapalveluita.

Ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset pääkaupunkiseudulla³³

Ulkomaan kansalaisten määrä pääkaupunkiseudulla vuoden 2008 lopussa	63 690
Vieraskielisten määrä pääkaupunkiseudulla vuoden 2008 lopussa	91 354
Vieraskielisten osuus pääkaupunkiseudun väestöstä vuoden 2008 lopussa	8,9 %
Pääkaupunkiseudun osuus koko maan vieraskielisistä vuoden 2008 lopussa	48 %
Ennuste vieraskielisten määrästä pääkaupunkiseudulla vuonna 2025	166 421

Kaupunkien haasteena on metropolialueen yhteisten tavoitteiden sekä yhteistyökumppaneiden tunnistaminen kansainvälisessä yhteistyössä. Tarvitaan myös alueen tunnettuuden parantamista ja rohkeaa markkinointia kansainvälisten yritysten ja osajien houkuttelemiseksi.

Kehittämislinjaukset 16:

Greater Helsinki Promotion (GHP) hyödyntää metropolialueen kansainvälisessä markkinoinnissa systemaattisesti alueellisia ja temaattisia kehitys- ja innovaatioympäristöjä, tutkimuksen ja koulutuksen kansainvälisesti vahvoja aloja, alueellisia osaamis-klustereita ja -keskuksia sekä muita metropolialueen vetovoimatekijöitä. Metropolialue profiloituu avoimien käyttäjälähtöisten kehitysympäristöjen edelläkävijänä.

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit ja valtio

- Kaupungit ja GHP tekevät ehdotuksen valtiolle Helsingin metropolialueen kansainväliseen markkinointiin osallistumisesta

Kaupungit yhdessä

- GHP:n omistajat ja GHP laativat keskenään runkosopimuksen, jossa määritellään vuosittain GHP:n toiminnan painopisteet
- Kaupungit, Uudenmaan liitto ja GHP osallistuvat yhdessä Shanghai EXPO 2010 -maailmannäyttelyyn tiiviissä yhteistyössä Finpron kanssa

Greater Helsinki Promotion Ltd Oy (GHP)³⁴

GHP markkinoi metropolialuetta kansainvälisten yritysten ja muiden organisaatioiden erinomaisena sijoituspaikkana. Yhtiö edistää seudun yleistä tunnettua. Se ponnistelee myös alueella jo olevien yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi. Yhtiö on perustettu pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Uudenmaan liiton yhteistyönä.

Kehittämislinjaukset 17:

Kaupungit käynnistävät kilpailukykystrategiassa määriteltyihin osa-alueisiin pohjautuen tavoitteellisen yhteistyön merkittävimpien globaalien kaupunkiseutujen ja verkostojen kanssa. Kytkeytyminen kansainvälisiin verkostoihin toteutetaan yhteistyössä Culminatumin ja muiden intressikumppaneiden kanssa.

Toimenpide-ehdotukset

Kaupungit yhdessä

- Kaupunkien kansainvälisen toiminnan vastuutahot sopivat yhdessä Culminatumin kanssa tavoitteellisesta yhteistyöstä sekä johtamisen, edunvalvonnan ja seurannan työnjaosta Baltic Metropolises³⁵, Eurocities³⁶, International Regions Benchmarking Consortium³⁷ ja Technopolity Network³⁸ -verkostotoiminnassa metropolialueen kansainvälisen kiinnostavuuden ja kilpailukykyyn vahvistamiseksi
- Kaupunkien kansainvälisen toiminnan vastuutahot sopivat yhdessä GHP:n kanssa tavoitteellisesta kansainvälisestä kaupunkiyhteistyöstä vuosina 2009–2012 koskien ensimmäisessä vaiheessa yhteistyötä Pekingin, Shanghaiin, Jinanin, Soulin ja Pietarin kanssa
- Kaupungit luovat Pietarissa sijaitsevalle Helsinki-keskukselle seudullisen toimintamallin ja hyödyntävät keskuksen tarjoamia mahdollisuuksia
- Kaupungit valmistelevat yhdessä merkittävät kansainväliset vierailut kuten Shanghaiin ja Soulin pormestarien vierailut

Helsinki-keskus Pietarissa

Pietarissa toimiva Helsinki-keskus edistää kaupunkisuhteita, viestintää ja suomalaisten kaupunkien elinkeino- poliittisia tavoitteita Pietarissa ja Luoteis-Venäjällä. Helsingin kaupunki on sopinut Tampereen ja Kotkan kaupunkien kanssa yhteisen keskuksen ylläpidosta. Helsinki-konsortiossa ovat Helsingin kaupungin ja Uudenmaan liiton lisäksi mukana Greater Helsinki Promotion Ltd Oy ja Lahden kaupunki. Tavoitteena on voimavaroja yhdistämällä ja toimintaa koordinoimalla vahvistaa kaupunkien toimintaa Pietarin ja Luoteis-Venäjän yhteistyöverkostojen kanssa. Yhteistyön keskeisiä teemoja ovat liikenneyhteydet, logistiikka ja autoteollisuus, yhteistyö tutkimuksen ja kulttuurin alueilla, matkailu sekä viestintä- ja mediayhteydet.

Baltic Metropolises

Baltic Metropolises on Itämeren alueen suurten kaupunkien verkosto. Vuonna 2002 perustetun verkoston toiminta-ajatuksena on edistää Itämeren alueen kilpailukykyä verkottamalla alueen keskeiset toimijat - kaupungit, yliopistot ja korkeakoulut sekä yritykset - tiiviiseen yhteistyöhön. Yhteistyön painopistealueet ovat innovaatiopolitiikka, osaajien liikkuvuuden edistäminen sekä yhteismarkkinointi. Baltic Metropolises -kaupunkiverkoston kuuluvat Berliini, Kööpenhamina, Helsinki, Malmö, Oslo, Riika, Pietari, Tukholma, Tallinna, Vilna ja Varsova.

International Regions Benchmarking Consortium

Seattlen kaupungin aloitteesta perustettu International Regions Benchmarking Consortium keskittyy yhteiseen oppimiseen mm. kilpailukykyyn liittyvissä teemoissa sekä rakentaa yhteistyötä jäsentensä välille. Lisäksi verkosto kehittää eri teemoihin liittyviä vertailun mahdollistavia mittareita. Verkoston jäseniä ovat Barcelona, Daejeon, Dublin, Fukuoka, Helsinki, Melbourne, München, Seattle ja Tukholma sekä tarkkailijoina Singapore ja Vancouver.

Technopolicy Network

Delftin, Helsingin ja Austinin aloitteesta vuonna 2003 perustettu Technopolicy Network edistää alueiden menestystä. Nykyisin verkoston jäseniin kuuluu tutkijoita, käytännön toimijoita, alueellisia kehittämisorganisaatioita ja yrityshautomaita Pohjois-Amerikasta, Euroopasta ja Aasiasta.

Kehittämislinjaukset 18:

Kaupungit edistävät yhdessä kansainvälisten yritysten asettumista ja osaajien pysymistä rakentamalla ulkomaalaisille yrityksille ja yritysten avainhenkilöille suunnatun seudullisen ohjaus- ja neuvontapalvelujen järjestelmän

---

Toimenpide-ehdotukset

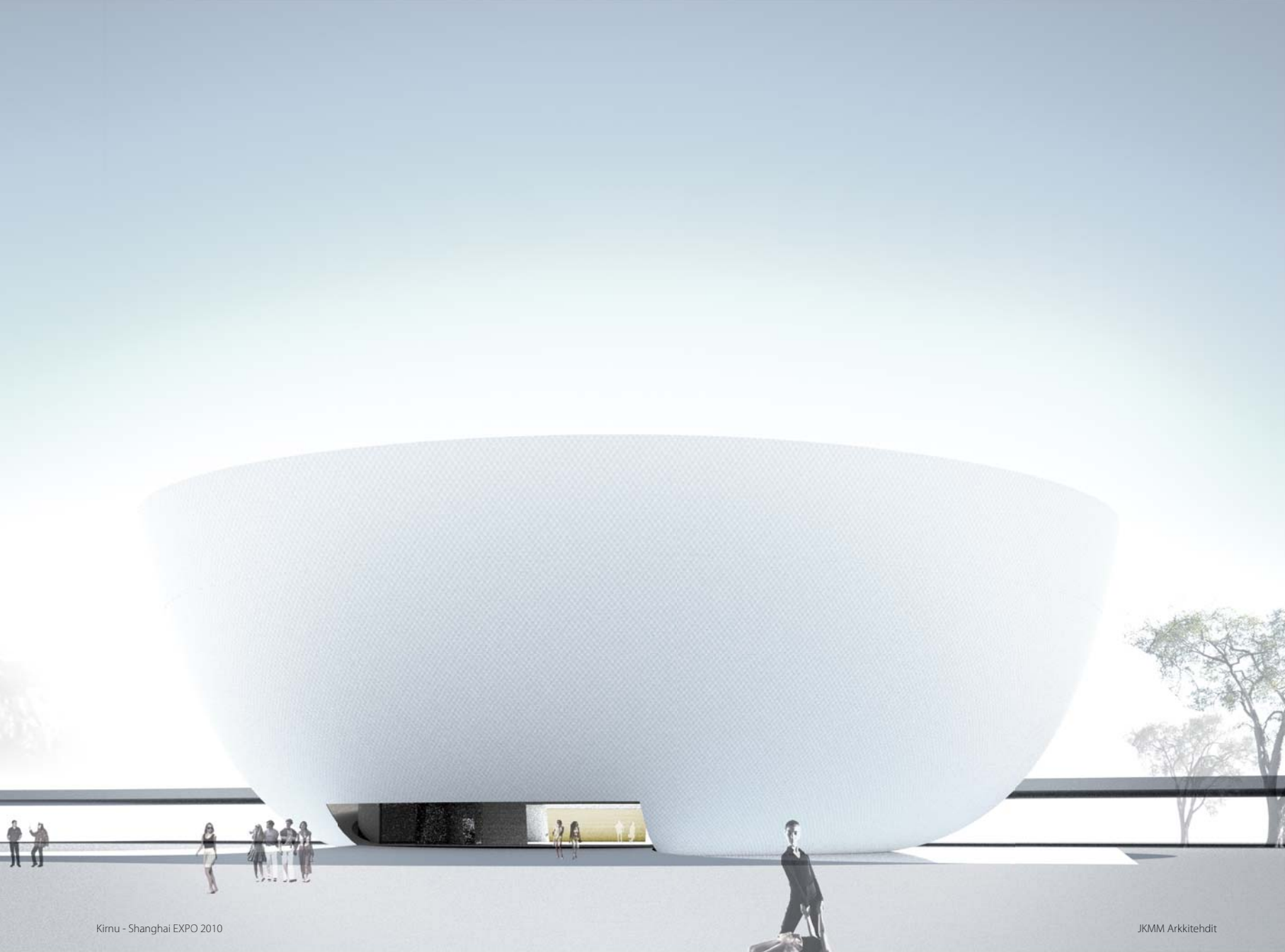

Kaupungit ja valtio

- Kaupungit ja valtio varmistavat pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien ja Suomeen muuttota harkitsevia palvelevan monikielisen infopankki-verkkopalvelun pysyvän rahoituksen

Kaupungit yhdessä

- Kaupungit ja GHP kehittävät yhdessä kansainvälisten yritysten ja osaajien asettautumista edistävän palveluverkoston siten, että
  - GHP seuraa ja kehittää osaltaan palveluverkoston toimivuutta siten, että verkosto tuottaa parhaita mahdollisia palveluita metropolialueelle etabloituvien kansainvälisten yritysten ja niiden avainhenkilöiden tarpeisiin
  - Helsinki panostaa kansainvälisten yksilöpalveluiden kehittämiseen erityisesti Neo-hankkeen kautta sekä kansainvälisten asiantuntijoiden ja -opiskelijoiden asettautumisneuvontaan
  - Otaniemen Kehitys Oy keskittyy Espooseen etabloituvii korkean osaamisen kansainvälisiin yrityksiin, yritysten avainhenkilöihin, tutkijoihin sekä korkeakouluopiskelijoihin
  - Vantaan International Center tuottaa asettautumispalveluja seudulle etabloituville kansainvälisille yrityksille ja niiden henkilöstölle Innovaatioinstituutin osana

Kiru - Shanghai EXPO 2010

JKMM Arkkitehdit

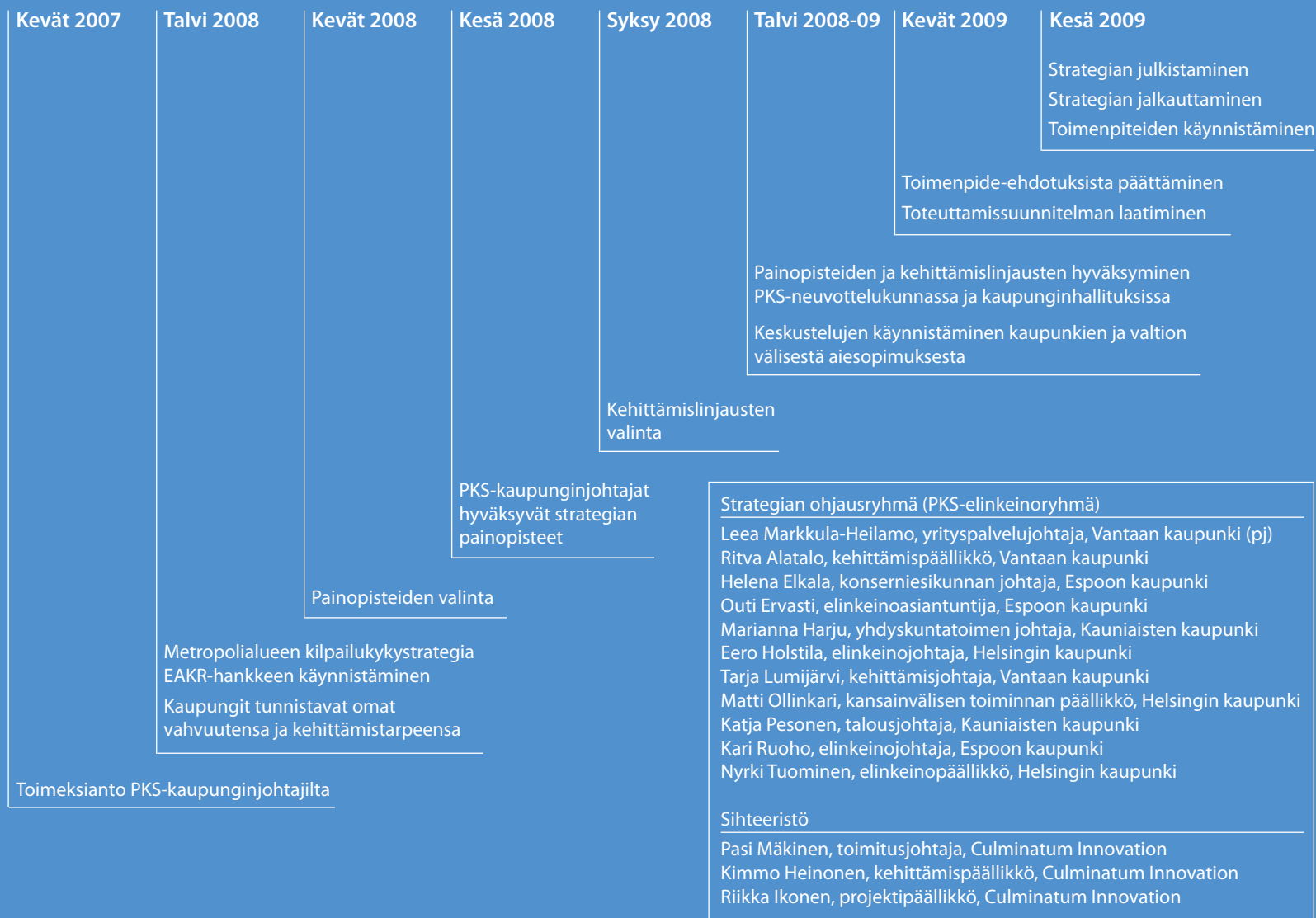

Viitteet

- ¹ KOTA-tietokanta & AMK-tietopalvelu
- ² Tilastokeskuksen kaupunki- ja seutuindikaattorit & Opetushallituksen Wera-raportointipalvelu. Oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa olevat sekä oppisopimuskoulutuksessa olevat toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijat.
- ³ KOTA-tietokanta & AMK-tietopalvelu
- ⁴ KOTA-tietokanta & AMK-tietopalvelu
- ⁵ Seutuportaali: www.helsinginseutu.fi
- ⁶ KOTA-tietokanta. Sis. perus- ja jatkotutkinto-opiskelijat
- ⁷ AMK-tietopalvelu. Sis. AMK- ja ylempi AMK-tutkinto-opiskelijat
- ⁸ Tilastokeskuksen kaupunki- ja seutuindikaattorit & Opetushallituksen Wera-raportointipalvelu
- ⁹ KOTA-tietokanta. Sis. tutkijakoululaiset
- ¹⁰ AMK-tietopalvelu. Sis. myös joidenkin pääkaupunkiseudun ulkopuolisten yksiköiden tietoja
- ¹¹ KOTA-tietokanta. Sis. ulkomaisia tutkinto-opiskelijoita (2769) sekä ulkomaisia vaihto-opiskelijoita (1774). Ulkomaiset tutkinto-opiskelijat on laskettu kansalaisuuden perusteella.
- ¹² AMK-tietopalvelu. Ulkomaiset tutkinto-opiskelijat pääkaupunkiseudulla (2516) on laskettu äidinkielen perusteella. Ulkomaisiin vaihto-opiskelijoihin (1098) sisältyy myös pääkaupunkiseudun ulkopuolisten yksiköiden vaihto-opiskelijoita.
- ¹³ Aalto-yliopisto: www.aaltoyliopisto.info
- ¹⁴ Metropolia: www.metropolia.fi & AMK-tietopalvelu
- ¹⁵ Laurea: www.laurea.fi & AMK-tietopalvelu
- ¹⁶ Helsingin kaupungin opetusvirasto: www.hel.fi/wps/portal/Opetusvirasto
- ^{17, 19} Infolaatikon tiedot pohjautuvat Tilastokeskuksen, Helsingin kaupungin tietokeskuksen, Espoon kaupungin tilasto- ja tutkimusryhmän, Vantaan kaupungin tilasto- ja tutkimuksen, Kauniaisten kaupungin sekä KaupunkitutkimusTA Oy:n tietoihin
- ¹⁸ Tilastokeskus
- ²⁰ Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto: Kaavoituskatsaus 2008 & www.hel.fi/ksv
- ²¹ Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto: Kaavoituskatsaus 2008 & Finlandiapuisto: www.finlandiapuisto.fi
- ²² Vantaan kaupunki: www.vantaa.fi & Kehärata: www.keharata.fi
- ²³ Talent Partners Group 2009: Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteishankintojen kehittäminen. Loppuraportti 27.2.2009. Pääkaupunkiseudun kaupunkien kokonaishankintavolyymit (luvut sisältävät alv:n) vuonna 2007.
- ²⁴ Helsingin yliopisto: www.helsinki.fi/lyhyesti/kampus_kestusta
- ²⁵ Aviapolis: www.aviapolis.fi
- ²⁶ Forum Virium Helsinki: www.forumvirium.fi
- ²⁷ Active Life Village: www.activelife.fi
- ²⁸ RFID Lab: www.rfidlab.fi
- ²⁹ Pohjautuu Helsingin kansainvälisen toiminnan strategiaan
- ³⁰ Tilastokeskus 2008
- ³¹ Vieraskielisillä tarkoitetaan muita kuin suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvia henkilöitä
- ³² Tilastokeskus
- ³³ Infolaatikon tiedot pohjautuvat Tilastokeskuksen, Helsingin kaupungin tietokeskuksen, Espoon kaupungin tilasto- ja tutkimusryhmän, Vantaan kaupungin tilasto- ja tutkimuksen, Kauniaisten kaupungin sekä KaupunkitutkimusTA Oy:n tietoihin
- ³⁴ Greater Helsinki Promotion Ltd Oy: www.helsinki-businesshub.fi
- ³⁵ Baltic Metropolises –kaupunkiverkoston kuuluvat Berliini, Kööpenhamina, Helsinki, Malmö, Oslo, Riika, Pietari, Tukholma, Tallinna, Vilna ja Varsova
- ³⁶ Eurocities-verkoston kuuluu yli 130 eurooppalaista kaupunkia
- ³⁷ International Regions Benchmarking Consortium -kaupunkiverkoston kuuluvat Barcelona, Daejoeng, Dublin, Fukuoka, Helsinki, Melbourne, München, Seattle, Tukholma sekä tarkkailijoina Singapore ja Vancouver
- ³⁸ Technopolity Network –verkoston kuuluu pääasiassa tiedepuistoja ja alueellisia kehitysyhtiöitä Euroopasta, Aasiasta ja Pohjois-Amerikasta

Strategiatyön eteneminen

Menestyvä metropoli

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

culminatum
INNOVATION